

ใบความรู้

“การเขียนคำขวัญ”

คำขวัญ หมายถึง ถ้อยคำที่แต่งขึ้นเตือนใจ หรือเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต

มีลักษณะเป็นการเชิญชวนหรือขอร้องให้ผู้อ่าน ผู้ฟัง ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ มักมีถ้อยคำสั้น กระชับ ส่วนใหญ่มีคำสัมผัสคล้องจองกัน เพื่อให้เกิดความไพเราะและง่ายต่อการจดจำนำไปใช้

คำขวัญมีประโยชน์หลายประการดังนี้

1. เพื่อให้ข้อคิดเตือนสติ
2. เพื่อรณรงค์ เชิญชวนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือเพื่อกระตุ้นให้ผู้คนได้ตระหนักถึงกิจกรรมนั้น ๆ
3. ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของหน่วยงานหรือกิจการต่างๆ

คำขวัญที่ดีจะประกอบไปด้วยสิ่งที่เกื้อหนุนให้คำขวัญโดดเด่น ดังนี้

1. ตรงตามจุดมุ่งหมายของเรื่องราว
2. เนื้อหา มีความโดดเด่น สะท้อนมุมมองแง่คิด และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือกิจกรรมหรือต่อสาธารณชน
3. มีความกระชับ สั้นได้ใจความ หรือใช้ถ้อยคำได้สละสลวย
4. ช่วยกระตุ้นความรู้สึได้ดี
5. สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม

องค์ประกอบของคำขวัญประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการแต่ง เนื่องจากคำขวัญของแต่ละหน่วยงานหรือกิจกรรมจะมุ่งหมายที่แตกต่างกัน เช่น คำขวัญวันเด็ก ต้องการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีต่าง ๆ ดังจะเป็นได้จากคำขวัญวันเด็กของนายกแต่ละท่าน

ตัวอย่าง

“เด็กดีเปรศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ”

“รู้หน้าที่ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด มีวินัยและคุณธรรม”

คำขวัญประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด

ตัวอย่าง

คำขวัญ จังหวัดเชียงใหม่

"ดอยสุเทพเป็นศรี ประเพณีเป็นสง่า บุปผชาติล้วนงามตา นามล้ำค่านครพิงค์"

คำขวัญ จังหวัดตาก

"ธรรมชาติน่ายล ภูมิพลเชือนใหญ่ พระเจ้าตากเกรียงไกร เมืองไม้และปางาม"

คำขวัญประชาสัมพันธ์หน่วยงาน

ต้องการส่งเสริมภาพลักษณ์ของหน่วยงานให้เป็นที่ยอมรับหรือสะท้อนมุมมองของหน่วยงานที่มีต่อสังคม

ตัวอย่าง

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

"ช่วยราษฎร์ เสริมรัฐ ยืนหยัด ยุติธรรม"

คำขวัญโรงเรียน

"มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ เชิดชูคุณธรรม"

คำขวัญการรณรงค์ต่าง ๆ ต้องการรณรงค์ให้ผู้คนในสังคมตระหนักถึงเรื่องราวนั้น ๆ

ตัวอย่าง

รณรงค์การงดสูบบุหรี่

"ตายผ่อนส่งด้วยบุหรี่ สิ้นศักดิ์ศรีสตรีไทย"

รณรงค์ให้ประหยัดน้ำ

"ขาดน้ำ ขาดชีวิต ช่วยกันคิด ช่วยกันประหยัด"

2. ข้อมูลในการแต่ง เป็นส่วนสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการจะแต่งคำขวัญให้ตรงกับจุดมุ่งหมายแล้ว ข้อมูลและขอบข่ายของเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะต้องสะท้อนเนื้อความที่ต้องการสื่อสารได้ดี มีคำที่แสดงถึงเรื่องที่ต้องการนำเสนอได้ชัดเจน

ยกตัวอย่าง

"ยาเสพติดเป็นพิษต่อชาติ เป็นภัยต่อสังคม"

ขยายข้อมูลออกมาโดยขยายความ เช่น ยาเสพติดเป็นพิษต่อชาติ
เนื่องจากประเทศที่มีปัญหาเรื่องยาเสพติด การค้ายาเสพติด ในสายตาของชาวโลกและนานาชาติ
บางครั้งอาจถูกกีดกันด้วยการตั้งกำแพงภาษี หรือการลดบทบาทความช่วยเหลือจากมิตรประเทศ
เป็นภัยต่อสังคม เนื่องจากภัยที่เกิดจากยาเสพติดทำร้ายผู้ที่เกี่ยวข้อง และก่อให้เกิดภัยร้ายต่อสังคม การปรับเปลี่ยน
อาการคลุ้มคลั่งของผู้ที่ติดยา เป็นต้น ดังนั้นข้อมูลในการนำมาแต่งคำขวัญจึงต้องสะท้อนเนื้อหาได้ดี
จดจำได้ง่าย

3. วิธีการเรียงเรียงถ้อยความ องค์ประกอบในส่วนสุดท้ายคือ การนำข้อมูลที่ได้มาจับประเด็น
ซึ่งจุดสำคัญด้วยการใช้ถ้อยคำสั้น ๆ หรือการใช้คำคล้องจองที่สะท้อนต่อเรื่องราวนั้น ๆ
เป็นส่วนสุดท้ายที่จะก่อให้เกิดคำขวัญ ฉะนั้นในส่วนนี้จึงจะต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ แยกแยะคำที่คิดว่าสำคัญ
ๆ มาจับประเด็นแล้วแต่ง

ตัวอย่างการแต่งคำขวัญต่าง ๆ

คำขวัญการส่งเสริมการทำดี

ชีวิตจะสุขสิ ถ้าทุกคนร่วมกันทำดีกันทั่วหน้า
ความดีไม่มีขาย แต่สร้างด้วยคนมีคุณ

คำขวัญวันเด็ก

เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ
ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม

คำขวัญการเลือกตั้ง

รักเกียรติ รักศักดิ์ศรี เลือกคนดีเข้าสภา
คนดีไม่ขายเสีย

คำขวัญคติเตือนใจ

ชั่วบระระวังชน ชุกชนระระวังเอตส์
เอตส์ป้องกันได้ ด้วยการใช้ถุงยางอย่างถูกวิธี
อนาคตจะมีดมน หลีกให้พ้นยาเสพติด

คำขวัญความสามัคคี

สามัคคีคือพลัง
ร่วมมือร่วมใจ สร้างชาติสามัคคี

คำขวัญการรักษาสิ่งแวดล้อม

คิดเพื่อโลก ทำเพื่อโลก ทุกที่ ทุกวัน ทุกเวลา
กินอยู่รู้คิด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ที่มาของข้อมูล

1. หนังสือเรียนหลักภาษาและการใช้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
2. <http://www.knowledge.newnaew.net>